

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

**Виробництво органічної
сільськогосподарської продукції в
Україні: наукові і практичні аспекти**

Монографія

**Київ
ЦП «Компринт»
2016**

УДК 631.95 (477) (082)
ББК 40.1
Б 064

*Рекомендовано до друку Вченою радою Національного університету
біоресурсів і природокористування України
(протокол № 5 від 25.11.2015 р.)*

Рецензенти:

Каленська С.М. - доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН України, завідувач кафедри рослинництва Рационального університету біоресурсів і природокористування України м.Київ;

Палала Н.В. - доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії розвитку сільських територій Інституту агроекології і природокористування НААН України, м.Київ.

Макаренко Н.А.

К 064 Виробництво органічної сільськогосподарської продукції в Україні: наукові і практичні аспекти: [Монографія] / Н. А. Макаренко, В.І. Бондарь, В.В. Макаренко, А.В. Сальнікова, Р.В. Подзерей, Л.В. Рудніцька. - К.: ЦП «Компринт», 2016. - 276 с.
ISBN 978-966-929-185-1

У монографії подано наукові та практичні аспекти щодо виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні. Органічний спосіб виробництва гарантує високу якість продукції та раціональне використання природних ресурсів. Водночас, він передбачає запровадження системи заборон і обмежень, що, безсумнівно, може бути причиною зниження рентабельності виробництва та підвищення вартості продукції. Прийняття рішення про перехід до органічного виробництва продукції повинно базуватися на усвідомленні всіх його переваг і недоліків, а також мати чітку економічну, екологічну та соціальну аргументацію.

УДК 631.95 (477) (082)
ББК 40.1

ISBN 978-966-929-185-1

© Н.А. Макаренко, 2016
© В.І. Бондарь, 2016
© В.В. Макаренко, 2016
© А.В. Сальнікова, 2016
© Р.В. Подзерей, 2016
© Л.В. Рудніцька, 2016

ЗМІСТ

Визначення термінів і понять.....	5
Вступ.....	7
1 Основні етапи розвитку органічного способу виробництва сільськогосподарської продукції.....	10
2 Нормативна база виробництва органічної сільськогосподарської продукції.....	20
3 Особливості переходу сільськогосподарського підприємства від традиційного до органічного способу виробництва.....	24
3.1 Загальні вимоги та послідовність переходу до органічного способу виробництва.....	24
3.2 Спеціальні вимоги до секторів господарства за переходу до органічного виробництва.....	32
3.2.1 Структура показників для оцінювання сектору рослинництва.....	34
3.2.2 Структура показників для оцінювання сектору тваринництва.....	36
3.2.3 Структура показників для оцінювання секторів транспортування, зберігання, переробки, пакування продукції та підготовки персоналу.....	39
4 Сертифікація органічного виробництва за показниками безпеки та якості сільськогосподарської продукції.....	42
5 Зони органічного виробництва сільськогосподарської продукції: загальні вимоги і способи визначення на різних рівнях облаштування території.....	52
5.1 Загальна характеристика ґрунтів України.....	53
5.2 Спосіб оцінювання ґрунтів для ведення органічного виробництва продукції рослинництва.....	83
5.3 Визначення зон органічного виробництва на загальнодержавному рівні облаштування території України.....	100

5.4 Визначення зон органічного виробництва на регіональному рівні облаштування території.....	103
5.5 Спосіб оцінювання ґрунтово-кліматичних умов регіону щодо можливості виробництва органічної продукції рослинництва стандартизованої якості.....	Ю7
6 Препарати для захисту і удобрення сільськогосподарських культур за органічного виробництва.....	п2
6.1 Основні вимоги до пестицидів і агрохімікатів, що регламентуються нормативними документами ЄС.....	116
6.2 Алгоритм оцінювання пестицидів і агрохімікатів на предмет відповідності вимогам органічного виробництва продукції рослинництва.....	123
6.3 Перелік пестицидів і агрохімікатів для органічного виробництва продукції рослинництва.....	125
Перелік посилань.....	163
ДОДАТОК 1 Список особливо небезпечних пестицидів, визначених Міжнародною мережею дій у відношенні пестицидів (список ОНП PAN).....	181
ДОДАТОК 2 Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини».....	185
ДОДАТОК 3 Постанова Ради (ЄС) № 834/2007.....	198
ДОДАТОК 4 Постанова Комісії (ЄС) №889/2008.....	226

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

виробництво органічної продукції (сировини)- виробнича діяльність фізичних або юридичних осіб (у тому числі з вирощування та переробки), де під час такого виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, ГМО, консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила для отримання натуральної продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів;

органічна сировина- сировина, отримана в результаті сертифікованого виробництва, яка спрямовується на подальше використання, для отримання нової продукції;

органічна продукція - продукція, отримана в результаті сертифікованого виробництва;

традиційна (неорганічна) продукція - продукція, виготовлена за загальноприйнятими технологіями виробництва сільськогосподарської продукції, де можна використовувати будь-які хімічні засоби захисту, синтетичні мінеральні добрива, консерванти, штучні барвники, стимулятори росту, гормони, антибіотики, ароматизатори, стабілізатори, підсилювачі смаку тощо, відповідно до законодавства;

зона виробництва органічної продукції та сировини - місце для ведення виробництва органічної продукції (сировини), яке за агроecологічними показниками придатне для здійснення виробництва органічної продукції та органічної сировини рослинного і тваринного походження;

перехідний період - період переходу від виробництва традиційної (неорганічної) продукції (сировини) до виробництва органічної продукції (сировини);